

Prijava	11-02-1998	13 15 2
Broj	004-01198-04101	62
Ured	038-1859	

HRVATSI DRŽAVNI SABOR
ZASTUPNIČKI DOM

Anto Đapić
dr. Boris Kandare
Vlado Jukić, zastupnici HSP-a

PRIJEDLOG ZAKONA BR: 396

Zagreb, 11. veljače 1998.

PREDSJEDNIKU ZASTUPNIČKOG DOMA HRVATSKOG DRŽAVNOG SABORA

Predmet: Prijedlog zakona o otklanjanju posljedica
totalitarnog komunističkog režima

Na temelju članka 125. stavak 1. Poslovnika Zastupničkog doma Hrvatskog državnog sabora, a u svezi s člankom 85. Ustava Republike Hrvatske podnosimo

PRIJEDLOG ZAKONA O OTKLANJANJU POSLJEDICA TOTALITARNOG KOMUNISTIČKOG REŽIMA

Na sjednicama Zastupničkog doma i njegovih radnih tijela sudjelovati će predlagatelji zakona, Ante Đapić, dr. Boris Kandare i Vlado Jukić, zastupnici HSP-a.

Zastupnici

Ante Đapić
Anto Đapić

Boris Kandare
dr. Boris Kandare

Vlado Jukić
Vlado Jukić

PRIJEDLOG ZAKONA BR: 396

HRVATSKI DRŽAVNI SABOR
ZASTUPNIČKI DOM
PREDSJEDNIK

Klasa: 004-01/98-04/01
Urbroj: 62-98-41

Zagreb, 11. veljače 1998.

ZASTUPNICIMA ZASTUPNIČKOG DOMA
HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

PREDSJEDNICIMA RADNIH TIJELA
ZASTUPNIČKOGA DOMA SABORA

VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju članka 131. stavak 1. Poslovnika Zastupničkog doma Sabora u prilogu upućujem Prijedlog zakona o otklanjanju posljedica totalitarnog komunističkog režima koji su predsjedniku Zastupničkog doma Sabora podnijeli Anto Đapić, dr. Boris Kandare i Vlado Jukić, zastupnici u Zastupničkom domu Sabora aktom od 11. veljače 1998. godine.

U radu Zastupničkog doma Sabora i njegovih radnih tijela osobno će sudjelovati predlagatelj Zakona.

PREDSJEDNIK

Akademik Vlatko Pavletić

HRVATSKI DRŽAVNI SABOR
ZASTUPNIČKI DOM

Anto Đapić
dr. Boris Kandare
Vlado Jukić, zastupnici HSP u

Zagreb, 11. veljače 1998.

PREDSJEDNIKU ZASTUPNIČKOG DOMA
HRVATSKOGA DRŽAVNOG SABORA

I/ USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA O
OTKLANJANJU POSLJEDICA TOTALITARNOG
KOMUNISTIČKOG REŽIMA

Ustavni temelji za donošenje Zakona o otklanjanju posljedica totalitarnog komunističkog režima, sadržani su,

kako u *stavku 2. Izvorišne osnove Ustava RH* gdje je konstituirano da je hrvatski narod iskazao odlučnost i spremnost za uspostavu svoje samostalne, nezavisne, suverene i demokratske države utemeljene na odbacivanju komunističkog sustava i pobjedi u Domovinskom ratu,

tako i u *članku 2. stavku 4. podstavku 1. Ustava RH*, kojim je određeno da Sabor samostalno odlučuje o uređenju pravnih i političkih odnosa u državi Hrvatskoj.

II/ OCJENA STANJA I TEMELJNA PITANJA KOJA SE
TREBAJU UREDITI ZAKONOM, TE POSLJEDICE KOJE ĆE
PROISTJEĆI DONOŠENJEM ZAKONA

a/ Dosadašnje stanje

Rušenje berlinskog zida simbolički je - s jedne strane - označilo kraj komunističke ere u istočnoj i središnjoj Europi, a - s druge strane - otvorilo različite tranzicijske probleme nastale zbog napuštanja propalog socijalističkog sustava, i svekolikog prelaska na suvremene oblike slobodnog demokratskog društva.

Političko, ekonomsko, socijalno i psihološko nasljedstvo pogubnog komunizma je upravo u tom tranzicijskom postupku neočekivano proizvelo aktivni negativni

utjecaj na mlade, novonastale države, kojima je time bio otežan i usporen toliko žuđeni put prema nacionalnoj slobodi i demokratskom ustrojstvu.

Komunistički totalitarni sustav je počinio čitav niz zločina prema hrvatskom narodu.

Nedugo nakon službenog završetka II. svjetskog rata su komunistički zločinci bezdušno i surovo poubijali velik broj Hrvata na blajburškom polju, a svoja okrutna mučenja i masovna ubojstva nastavili su činiti, kako na brojnim i dugim križnim putevima, tako i u organiziranim zatočeničkim logorima; planirane masovne i pojedinačne likvidacije provodili su komunistički zlotvori - u stvari -kroz cijelo vrijeme trajanja komunističke Jugoslavije.

U to su vrijeme bile - u ime lažno pozitivno prikazane socijalističke revolucije, a bez provedenih sudskih postupaka - proganjane ili poubijane čitave obitelji, pa su na taj način bila zatrta i cijela naselja.

Veliki broj tih žrtava i danas leži u bezbrojnim, često neoznačenim, jamama diljem cijele naše hrvatske domovine. Neke od tih nevinih žrtava su pokopane na grobljima, koja su nakon toga prekopana ili čak posve zapuštena, a nerijetko služe i kao odlagališta industrijskog otpada.

b/ Ocjena postojećeg stanja

Doba komunističke strahovlade do prvih demokratskih izbora u 1990. godini, bilo je vrijeme sustavnog kršenja ljudskih prava. Za uništavanje slobodarskih demokratskih stremljenja bile su zlorabljene skoro sve državne institucije, a uz sve to bio je temeljito manipuliran i pravosudni aparat.

Takav zlikovački ustroj je organizirao i provodio vrh komunističke partije, uslijed čega je i ukupna partijska nomenklatura predstavljala temelj tako stvorenog totalitarnog režima.

Zbog takvih, krajnje loših, iskustava u krilu bivših socijalističkih zemalja, rodila se opravdana ideja o sustavnom onemogućavanju istaknutih pripadnika komunističkog režima, da budu angažirani u službama novih, slobodnih i demokratskih država, koje su iznikle na ruševinama komunističkog totalitarizma.

Ovaj razumljivi pokret je dobivao razne nazive, kao primjerice, postupak dekomunizacije, lustracija i slično; kod nas on ipak nije nikada bio u legislativnom postupku konzekventno proveden.

Država Hrvatska - za razliku od ujedinjene Njemačke, Češke, Slovačke, Mađarske, Poljske, Bugarske i Rumunjske - nije zakonom prekinula kontinuitet s totalitarnim komunističkim režimom čiji ideolozi su u Hrvatskoj svoj režim sami zvali "socijalizam po mjeri čovjeka", što samo pokazuje njihov bezgranični cinizam.

c/ Pitanja koja treba urediti ovim Zakonom

Smatramo da visoke javne funkcije u novoj hrvatskoj državi ne bi smjele obnašati one osobe koje su u vrijeme komunističke Jugoslavije bile:

- djelatnici OZNE, UDBE, SDS ili KOS (u daljnjem tekstu: tajna služba);
- visoki funkcioneri komunističke partije (partijski sekretari, članovi partijskih predsjedništva ili centralnih komiteta);
- na visokim položajima u JNA ili Miliciji;
- suci okružnih ili viših sudova, javni tužitelji ili njihovi zamjenici, kao i pripadnici uprava u kaznenim domovima;
- polaznici studija na partijskim, vojnim ili policijskim školama u SFRJ, SSSR ili nekoj satelitskoj državi;
- aktivne u mučenju ili likvidaciji hrvatskih domoljuba u zemlji, odnosno u inozemstvu.

Ovim Zakonom bi se konačno i svrsishodno riješilo važno a zapostavljeno pitanje raspolaganja i korištenja svim pismohranama i dokumentima totalitarnog komunističkog režima.

Od primjene odredaba ovog zakona izuzele bi se sve one osobe kojima je pisanom pravomoćnom odlukom utvrđeno da su bile progonjene ili onemogućavane od komunističkog režima zbog zalaganja za nacionalna prava hrvatskog naroda, zbog antikomunističkog djelovanja ili zalaganja za uspostavu demokratskog poretka.

d/ Posljedice donošenja i primjene Zakona

Otklanjanje posljedica totalitarističkog komunističkog režima putem onemogućavanja visokih partijskih ili državnih funkcionera bivšeg režima da obnašaju više javne funkcije u novoj hrvatskoj državi, nije i ne može biti posljedica diskriminacije tih osoba u odnosu na njihova eventualna politička ili ideološka uvjerenja. Naime, kako članstvo u tajnoj policiji, vodstvu komunističke partije i sličnim totalitarističkim institucijama, nije bilo nužno utemeljeno na njihovom političkom ili ideološkom opredjeljenju, tako stoga i smatramo da eventualno ideološko komunističko uvjerenje nije bitno za primjenu ovog zakona, već su za ostvarivanje ciljeva dekomunizacije odlučne jedino aktivnosti i ovlaštenja kojima su, upravo te, osobe u obnašanju svojih ovlasti kršile temeljna ljudska prava.

Dakle, do onemogućavanja u obavljanju javnih funkcija u novoj državi dolazilo bi stoga što su upravo te osobe u prošlom sustavu kršile ljudska prava i bili protivnici uspostave demokratskog poretka.

Kada bi se radilo o diskriminaciji koja bi se temeljila na njihovim političkim uvjerenjima, onda bi ovaj zakon bio uperen protiv svih članova komunističke partije, a to on - nije; upravo nasuprot, ovaj je zakon uperen samo na onemogućavanje funkcionera komunističkog totalitarnog režima u obnašanju važnih javnih funkcija u novoj državi Hrvatskoj.

Donošenje ovog zakona doprinijelo bi međunarodnom ugledu Hrvatske te bržem i lakšem prijemu u Europske integracije i NATO. Primjerice, u savez demokratskih država za obranu slobode NATO primljene su samo one države koje su donijele lustracijski zakon u razdoblju od 1995-1997. godine, čime su pravno i kadrovski prekinuli kontinuitet s totalitarizmom te i na taj način ispunili jedan od uvjeta za punopravno primanje u zajednicu demokratskih država. Taj njihov put slijede i sve ostale države žrtve totalitarnog komunističkog režima, koje do sada nisu prekinuli kontinuitet s totalitarizmom pa su tako zaostajale u razvoju demokracije te su zbog toga bile neravnopravni partneri u međunarodnim odnosima i zaostajali u gospodarskom razvitku.

III/ OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU ZAKONA

Predloženi će zakon nužno proizvesti i neke neposredne financijske učinke.

U proračunu Republike Hrvatske trebat će u tom smislu odrediti sredstva za organiziranje i provedba lustracijskog postupka.

Smatramo da će zbog uvođenja lustracije, doći i do uspješnijeg gospodarskog i socijalnog razvitka, što će sve vjerojatno morati utjecati na bilancu prihoda i rashoda koje proizlaze iz državnog proračuna.

PRIJEDLOG ZAKONA O OTKLANJANJU POSLJEDICA TOTALITARNOG KOMUNISTIČKOG REŽIMA

Članak 1.

Ovaj zakon određuje načine i postupak za otklanjanje posljedica komunističkog totalitarnog režima u vremenu od 15. svibnja 1945. godine do 30. svibnja 1990. godine.

Članak 2.

Žrtve nadzora i progona od strane totalitarnog komunističkog režima su osobe o kojima su posebno, po nalogu te zbog prirode njihova posla ili društvenog djelovanja, informacije prikupljali:

- Komunistička partija Hrvatske (KPH) (u daljnjem tekstu - Komunistička partija) te njeni nasljednici;
- Organizacija za zaštitu naroda (OZNA) te njeni sljednici (UDBA, SDS) (u daljnjem tekstu - tajna policija);
- Obavještajna ili protuobavještajna služba JNA (VOS, KOS) (u daljnjem tekstu - obavještajne službe).

Članak 3

Povlaštenici komunističkog totalitarnog režima su:

- osobe kojima su u cjelosti ili u bitnom dijelu bile dostupne informacije koje je prikupljala tajna policija te obavještajna služba, odnosno osobe koje su imale pravo raspolaganja s prikupljenim informacijama.
- osobe kojima je tajna služba ili obavještajna služba omogućavala materijalne povlastice te druge prednosti, koje ostalim državljanima nisu bile dostupne u jednakom opsegu i pod jednakim uvjetima ili su im bile potpuno nedostupne.
- osobe kojima je posredovanjem tajne policije ili obavještajne službe, odnosno Komunističke partije oprošteno kazneno djelo ili do kaznenog progona za kazneno djelo nije niti došlo u zamjenu za suradnju.
- osobe koje su uz znanje ili po nalogu tajne policije odnosno obavještajne službe na teritoriju Republike Hrvatske ili u inozemstvu planirale, podupirale, organizirale odnosno pripremale ili izvodile kaznena djela odnosno djela koja očitno nisu u skladu s načelima pravnog reda demokratske države.

Članak 4.

Aktivnim djelatnicima odnosno agetima tajne policije odnosno obavještajne službe, smatraju se osobe koje su bile u djelatnom odnosu s tajnom policijom odnosno obavještajnom službom.

Ne smatraju se aktivnim djelatnicima odnosno agentima tajne policije odnosno obavještajne službe, po ovom zakonu, osobe koje su bile u djelatnom odnosu u tim službama ali im nisu bile dostupne prikupljene i obrađene informacije osim u tehničkom smislu, (strojopis, preslika) te sa navedenim informacijama nisu mogle raspolagati.

Suradnicima odnosno doušnicima smatraju se osobe koje su bile službeno registrirane kao suradnici tajne policije odnosno obavještajne službe te su za njih obavljale različite tajne zadatke ali bez uporabe posebnih metoda i sredstava te su za njih prikupljale i slale im informacije čije je prikupljanje, obrada i uporaba bila u očitoj suprotnosti s načelima pravnog reda demokratske države ili je podrazumijevalo očito kršenje ljudskih prava.

Članak 5.

Povlaštenici te aktivni djelatnici odnosno agenti tajne policije i obavještajne službe nisu žrtve nadzora i progona u smislu članka 2. ovog zakona.

Članak 6.

Od primjene odredaba ovog zakona izuzimaju se sve one osobe kojima je pisanom pravomoćnom odlukom utvrđeno da su bile progonjene ili onemogućavane od komunističkog režima zbog zalaganja za nacionalna prava hrvatskog naroda, zbog antikomunističkog djelovanja ili zalaganja za uspostavu demokratskog poretka.

Članak 7.

Pismohranu potrebnu za provedbu ovog zakona tvore svi dokumenti komunističke partije i njenih nasljednica. Pismohrani tajne policije i pismohrani obavještajnih službi, nastalim nastale za vrijeme totalitarnog komunističkog režima, pripadaju i svi dokumenti bivših organa za zaštitu i sigurnost ustavnog poretka pri predsjedništvu i izvršnom vijeću, organa republičkog komiteta, sekretarijata za unutrašnje poslove, te dokumenti sudskih i pravosudnih organa i institucija ukoliko se odnose na sustavno ili pojedinačno kršenje temeljnih ljudskih prava, a poglavito na ograničavanje političkih sloboda.

Posebno pismohrani pripadaju i svi akti objavljeni u tajnim službenim listovima.

Članak 8.

Pismohranu i dokumente iz članka 7. ovog zakona prikuplja i njima upravlja Državni povjerenik za pismohrane totalitarnog komunističkog režima (u daljenjem tekstu - Državni povjerenik). Državnog povjerenika imenuje Hrvatski državni sabor. Mandat Državnog povjerenika traje pet godina i ista osoba može biti imenovana samo jedanput.

Članak 9.

Državni povjerenik za obavljanje poslova proisteklih iz ovog zakona osniva i vodi poseban neovisan ured.

Sva državna, županijska odnosno općinska tijela, dužna su surađivati s državnim povjerenikom pri obavljanju njegovih poslova, a sve pravne i fizičke osobe koje imaju u posjedu dokumente iz članka 7. ovog zakona, dužne su ih dati na uvid državnom povjereniku na njegov zahtjev.

Članak 10.

Državni povjerenik dužan je omogućiti uvid u pismohranu istražnim povjerenstvima Hrvatskog državnog sabora, sudovima, te državnim tijelima u svrhu:

- rehabilitacije osuđenih i umrlih;
- pojašnjenja nepoznate sudbine osuđenika i rješavanju neriješenih i sumnjivih smrtnih slučajeva;
- naknadne štete koja je posljedica totalitarnog komunističkog režima.

Članak 11.

Državni povjerenik dužan je provjeriti jesu li pojedine osobe bile povlaštenici ili aktivni djelatnici u smislu članka 3. ili članka 4. i to samo ako obnašaju, natječu se ili trebaju biti imenovani na dužnosti:

- predsjednika države;
- predsjednika, podpredsjednika, ministra i člana Vlade RH;
- zastupnika u Hrvatskom državnom saboru;
- veleposlanika, generalnog konzula i konzula RH;
- predstojnika vladinih ureda, uprava u ministarstvima RH;
- djelatnika koje bira ili imenuje Hrvatski državni sabor ili Vlada RH;
- dužnosnika lokalne samouprave i uprave koje potvrđuje predsjednik države;
- sveučilišnih nastavnika;
- urednika i novinara;
- javnih bilježnika, sudaca, državnih odvjetnika te državnih i pučkih pravobranitelja;

- članova upravnih ili nadzornih odbora javnih poduzeća i svih poduzeća i fondova u većinskom vlasništvu države;
- djelatnika tajnih službi (SZUP, SIS, VOS, HIS, UNS);
- časnika HV te časnika i dočasnika MUP-a;
- članova izbornih povjerenstava.

Članak 12.

Nakon obavljene provjere Državni povjerenik dužan je o rezultatima svoje provjere iz članka 11. donijeti pismeno rješenje te o njemu obavijestiti izbornu povjerenstvo ili tijelo nadležno za imenovanje odnosno zapošljavanje te osobu o kojoj je obavio provjeru.

Utvrđi li Državni povjerenik da je dužnosnik, djelatnik ili kandidat za kojeg je proveo provjeru bio povlaštenik komunističkog totalitarnog režima ili agent tajne policije odnosno obavještajne službe, dužan je zatražiti od njega da u roku od osam dana odstupi sa dužnosti koju obnaša odnosno da odustane od kandidature.

Ako povlaštenik odnosno djelatnik tajne policije ili obavještajne službe u propisanom roku ne odstupi sa dužnosti odnosno ne odustane od kandidature Državni povjerenik dužan je o tome obavijestiti lustracijski sud, koji će nakon toga provesti postupak i donijeti odluku.

Članak 13.

Lustracijski sud sastoji se od pet sudaca koje bira Hrvatski državni sabor.

Sudac lustracijskog suda ne može postati osoba koja je bila povlaštenik komunističkog režima ili djelatnik tajne policije odnosno obavještajne službe.

Mandat lustracijskog suda i sudaca je deset godina.

Suci između sebe većinom glasova biraju predsjednika lustracijskog suda čiji mandat traje dvije godine; predsjednik lustracijskog suda može biti na to mjesto biran samo dvaput uzastopno.

Lustracijski sud pri svom djelovanju i organizaciji primjenjuje postupke propisane za Ustavni sud, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Članak 14.

Osoba koja drži da rješenje o rezultatu provjere obavljene od strane Državnog povjerenika nije ispravno može u roku od 15 dana od dana primitka rješenja izjaviti žalbu lustracijskom sudu, koji je dužan riješiti žalbu u roku od 30 dana od dana njenog podnošenja.

Lustracijski sud odlučuje većinom glasova, a odluka suda je konačna.

Članak 15.

Odluka lustracijskog suda objavljuje se u Narodnim novinama i sredstvima javnog priopćavanja, zajedno sa obrazloženjem a po potrebi i sa dokumentima na temelju kojih je donešena. Kopije dokumenata moraju se prije objavljivanja anonimizirati. Osoba za koju lustracijski sud svojom odlukom utvrdi da je bila povlašćenik komunističkog režima ili djelatnik tajnih službi ne može obavljati dužnosti i poslove opisane u članku 11. do isteka mandata lustracijskog suda ali ne manje od pet godina.

Članak 16.

Hrvatski državni sabor mora u roku od 60 dana izabrati Državnog povjerenika i suce lustracijskog suda.

Članak 17.

Ovaj zakon se primjenjuje za vrijeme trajanja mandata lustracijskog suda odnosno sudaca i to je vrijeme lustracije odnosno čišćenja Hrvatske od posljedica totalitarnog komunističkog režima.

Članak 18.

Ovaj zakon stupa na snagu danom objave u "Narodnim novinama".

Obrazloženje članaka

U prvom članku je određena namjena zakona te vrijeme na koje se zakon odnosi.

Drugi članak određuje tko su žrtve nadzora i progona od strane totalitarnog komunističkog režima te koje institucije su odgovorne i koje službe su taj nadzor i progone provodile.

Treći članak određuje tko su bili povlaštenici totalitarnog komunističkog režima pa koji zbog toga ne bi mogli u hrvatskoj državi obnašati pojedine visoke javne dužnosti.

Povlaštenici totalitarnog komunističkog režima su one osobe kojima su u cijelosti ili u bitnom dijelu bile dostupne informacije koje su prikupljale tajna policija i obavještajne službe, odnosno osobe koje su imale pravo raspolaganja sa prikupljenim informacijama.

Povlaštenici su i osobe kojima je tajna služba i ili obavještajna služba omogućavala materijalne povlastice te druge prednosti, koje ostalim državljanima nisu bile dostupne u jednakom opsegu i pod jednakim uvjetima ili su im bile potpuno nedostupne.

Povlaštenici su također osobe kojima je posredovanjem tajne policije ili obavještajne službe, odnosno Komunističke partije oprošteno klasično kazneno djelo ili do kaznenog progona za klasično kazneno djelo nije niti došlo u zamjenu za suradnju.

Povlaštenici se smatraju i osobe koje su uz znanje ili po nalogu tajne policije odnosno obavještajne službe na teritoriju Republike Hrvatske ili u inozemstvu planirale, podupirale, organizirale odnosno pripremale ili izvodile kaznena djela odnosno djela koja očito nisu u skladu s načelima pravnog reda demokratske države.

Četvrti članak određuje koga se smatra aktivnim djelatnikom odnosno agentom tajne službe odnosno obavještajne službe, a koga se ne smatra agentom iako je bio zaposlen u tajnoj policiji ili obavještajnoj službi. Ovaj članak također određuje da se suradnikom odnosno doušnikom tajne policije odnosno obavještajne službe smatraju osobe koje su bile službeno registrirane kao suradnici tajne policije odnosno obavještajne službe te su za njih obavljale različite tajne zadatke ali bez uporabe posebnih metoda i sredstava te su za njih prikupljale i slale im informacije čije je prikupljanje, obrada i uporaba bila u očitoj suprotnosti s načelima pravnog reda demokratske države ili je podrazumijevalo očito kršenje ljudskih prava.

Peti članak govori o tome da povlaštenici i agenti tajne policije i obavještajne službe nisu bili žrtve nadzora i progona ako su spomenute tajne službe i o njima prikupljale informacije zbog uobičajne provjere pri zapošljavanju i slično.

Šesti članak određuje osobe izuzete od primjene ovog zakona, pa kaže kako su to sve one osobe kojima je pisanom pravomoćnom odlukom utvrđeno da su bile progone ili onemogućavane od komunističkog režima zbog zalaganja za nacionalna prava

hrvatskog naroda, zbog antikomunističkog djelovanja ili zalaganja za uspostavu demokratskog poretka.

Sedmi članak određuje da je za provedbu ovog zakona nužno stvoriti pismohranu koja se sastoji od svih dokumenta komunističke partije i njenih nasljednica. Pismohrani tajne policije i pismohrani obavještajnih službi, nastalim za vrijeme totalitarnog komunističkog režima, pripadaju i svi dokumenti bivših organa za zaštitu organa i sigurnost ustavnog poretka pri predsjedništvu i izvršnom vijeću, organa republičkog komiteta, sekretarijata za unutaršnje poslove, te dokumenti sudskih i pravosudnih organa i institucija ukoliko se odnose na sustavno ili pojedinačno kršenje temeljnih ljudskih prava, a poglavito na ograničavanje političkih sloboda. Posebno pismohrani pripadaju i svi akti objavljeni u tajnim službenim listovima.

Osmi članak određuje da pismohrane i dokumenti iz prethodnog članka prikuplja i njima upravlja Državni povjerenik za pismohrane totalitarnog komunističkog režima, te da Državnog povjerenika imenuje Hrvatski državni sabor. Mandat Državnog povjerenika traje pet godina i ista osoba može biti imenovana samo jedanput.

Deveti članak određuje pravo Državnog povjerenika da za obavljanje poslova proisteklih iz ovog zakona obavlja i vodi poseban i neovisan ured te da su sva državna, županijska odnosno općinska tijela, dužna su surađivati s državnim povjerenikom pri obavljanju njegovih poslova, a sve pravne i fizičke osobe koje imaju u posjedu dokumente iz članka 7. ovog zakona, dužne su ih dati na uvid državnom povjereniku na njegov zahtjev.

Deseti članak određuje kako je Državni povjerenik dužan omogućiti uvid u pismohranu istražnim povjerenstvima Hrvatskog državnog sabora, sudovima, te državnim tijelima.

Jedanaesti članak određuje kako je dužnost Državnog povjerenika provjeriti jesu li pojedine osobe bile povlaštenici ili aktivni djelatnici u smislu članka 3. ili članka 4. i to samo ako obnašaju, natječu se ili trebaju biti imenovani na dužnosti.

Dvanaesti članak propisuje kako je Državni povjerenik dužan o rezultatima svoje provjere iz članka 11. donijeti pismeno rješenje te o njemu obavijestiti izborno povjerenstvo ili tijelo nadležno za imenovanje odnosno zapošljavanje te osobu o kojoj je obavio provjeru.

Utvrđi li državni povjerenik da je dužnosnik, djelatnik ili kandidat za kojeg je proveo provjeru bio povlaštenik komunističkog totalitarnog režima ili agent tajne policije odnosno obavještajne službe, dužan je zatražiti od njega da u roku od osam dana odstupi sa dužnosti koju obnaša odnosno da odustane od kandidature.

Ako povlaštenik odnosno djelatnik tajne policije ili obavještajne službe u propisanom roku ne odstupi sa dužnosti odnosno ne odustane od kandidature državni povjerenik dužan je o tome obavijestiti lustracijski sud, koji će nakon toga provesti postupak i donijeti odluku.

Trinaesti članak određuje da se lustracijski sud sastoji se od pet sudaca koje bira Hrvatski državni sabor.

Sudac lustracijskog suda ne može postati osoba koja je bila povlaštenik komunističkog režima ili djelatnik tajne policije odnosno obavještajne službe.

Mandat lustracijskog suda i sudaca je deset godina.

Suci između sebe većinom glasova biraju predsjednika lustracijskog suda čiji mandat traje dvije godine; predsjednik lustracijskog suda može biti na to mjesto biran samo dvaput uzastopno.

Lustracijski sud pri svom djelovanju i organizaciji primjenjuje postupke propisane za Ustavni sud, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Četrnaesti članak propisuje način podnošenja žalbe te postupak rješavanja te žalbe te propisuje da je odluka lustracijskog suda konačna.

Petnaesti članak određuje da se odluka lustracijskog suda mora objaviti u "Narodnim novinama" i sredstvima javnog priopćavanja, zajedno sa obrazloženjem a po potrebi i sa dokumentima na temelju kojih je donešena. Kopije dokumenata moraju se prije objavljivanja anonimizirati.

Osoba za koju lustracijski sud svojom odlukom utvrdi da je bila povlaštenik komunističkog režima ili djelatnik tajnih službi ne može obavljati dužnosti i poslove opisane u članku 11. do isteka mandata lustracijskog suda ali ne manje od pet godina.

Šesnaesti članak propisuje rok od 60 dana u kojem Hrvatski državni sabor mora izabrati Državnog povjerenika i suce lustracijskog suda.

Sedamnaesti članak određuje vrijeme trajanja mandata lustracijskog suda, sudaca i vrijeme lustracije Hrvatske od posljedica totalitarnog komunističkog režima.

Osamnaesti članak određuje dan stupanja zakona na snagu.